

## บทที่ 5

### สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

#### 5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยการศึกษาความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาที่มีต่อการเป็นนักกฎหมายที่ดี ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณของนักกฎหมาย ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ที่มีการค้นคว้าเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องประกอบกับการทำแบบสอบถามกลุ่มนักเรียนตัวอย่างรวมเพื่อใช้ในการอบรมพัฒนาความเป็นนักกฎหมายต้นแบบให้กับกลุ่มเป้าหมาย

สรุปผลการวิจัย มีดังนี้

วิเคราะห์การศึกษาความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาที่มีต่อการเป็นนักกฎหมายที่ดี ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณของนักกฎหมาย

##### 1. ข้อมูลสถานะทั่วไปของบุคคล

จากตารางที่ 4.1 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวนร้อยละ 56.0 เพศชายจำนวนร้อยละ 44.0 ส่วนอายุนั้นลำดับมากที่สุดคือ 17-18 ปี จำนวนร้อยละ 96 ลำดับรองลงมา คือ 15-16 ปี จำนวนร้อยละ 4

##### 2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นนักกฎหมายที่ดีก่อนได้รับการอบรม

จากตารางที่ 4.2 มีความเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียง พิจารณาข้อเท็จจริงโดยปราศจากอคติ พบว่านักเรียนมีเข้าใจเกี่ยวกับ มีความเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียง พิจารณาข้อเท็จจริงโดยปราศจากอคติ มากที่สุด มีค่าความจริงอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยคือ 4.65 หมั่นฝึกฝนตนเองให้สม่ำเสมอ ทั้งความรู้ด้านสารบัญญัติ และสบัญญัติ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยคือ 4.53 นักกฎหมายที่ดีคืออีกหนึ่งกลไกที่จะทำให้ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยคือ 4.50 นักกฎหมายที่ดีควรมีความรู้และรู้เท่าทันเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยคือ 4.43 ต้องสำนึกในความยุติธรรมให้มากกว่าตัวบทกฎหมายที่บัญญัติไว้ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยคือ 4.23 นักกฎหมายที่ดีควรรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและ

สังคม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยคือ 4.13 ศึกษากฎหมายให้ลึกซึ้ง และพยายามหาช่องโหว่ของกฎหมาย และการตีความกฎหมายใดๆ ควรตีความให้เป็นคุณกับฝ่ายที่เราต้องการให้ความช่วยเหลือเสมอ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยคือ 4.10 ถ้าเป็นทนายต้องช่วยเหลือลูกความอย่างสุดความสามารถเพื่อให้ลูกความหลุดคดีแม้ลูกความจะเป็นฝ่ายกระทำความผิดอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยคือ 3.49 และเมื่อเป็นผู้รู้กฎหมายย่อมเป็นผู้ได้เปรียบกว่าผู้ที่ไม่รู้กฎหมาย อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยคือ 3.35

### 3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นนักกฎหมายที่ดีหลังได้รับการอบรม

จากตารางที่ 4.3 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม มีความเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียง พิจารณาข้อเท็จจริง โดยปราศจากอคติในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยคือ 4.95 หมั่นฝึกฝนตนเองให้สม่ำเสมอ ทั้งความรู้ด้านสารบัญญัติ และสบัญญัติและนักกฎหมายที่ดีคืออีกหนึ่งกลไกที่จะทำให้ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยคือ 4.87 การตีความกฎหมายใดๆ ควรตีความให้เป็นคุณกับฝ่ายที่เราต้องการให้ความช่วยเหลือเสมอ ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยคือ 4.65 นักกฎหมายที่ดีควรมีความรู้และรู้เท่าทันเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยคือ 4.61 ศึกษากฎหมายให้ลึกซึ้ง และพยายามหาช่องโหว่ของกฎหมาย ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยคือ 4.60 นักกฎหมายที่ดีควรรับผิดชอบ ทั้งต่อตนเองและสังคม ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยคือ 4.57 ถ้าเป็นทนายต้องช่วยเหลือลูกความอย่างสุดความสามารถเพื่อให้ลูกความหลุดคดีแม้ลูกความจะเป็นฝ่ายกระทำความผิด ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยคือ 4.51 ต้องสำนึกในความยุติธรรมให้มากกว่าตัวบทกฎหมายที่บัญญัติไว้ ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยคือ 4.50 และเมื่อเป็นผู้รู้กฎหมายย่อมเป็นผู้ได้เปรียบกว่าผู้ที่ไม่รู้กฎหมาย ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยคือ 4.35

## 5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากแบบสอบถามพบว่า ก่อนการอบรมนักเรียนส่วนใหญ่มีความเข้าใจเกี่ยวกับ มีความเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียง พิจารณาข้อเท็จจริงโดยปราศจากอคติ มากที่สุด มีค่าความจริงอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยคือ 4.65 ซึ่งอยู่ในระดับที่ดีมากอยู่แล้ว หลังจากได้รับการอบรมแล้วทำให้มีความเข้าใจเพิ่มมากขึ้นอีกซึ่งมีค่าเฉลี่ยคือ 4.95 มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.30 ในหัวข้อ หมั่นฝึกฝนตนเองให้สม่ำเสมอ ทั้งความรู้ด้านสารบัญญัติ และ สบัญญัติ ก่อนได้รับการอบรมค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยคือ 4.53 หลังจากได้รับการอบรมแล้วค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.87 มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.34 ในหัวข้อ นักกฎหมายที่ดีคืออีกหนึ่งกลไกที่จะทำให้ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยคือ 4.50 หลังจากได้รับการอบรมแล้วค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.87 มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.37 ในหัวข้อ นักกฎหมายที่ดีควรมีความรู้และรู้เท่าทันเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยคือ 4.43 หลังจากได้รับการอบรมค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.61 มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.18 ใน

หัวข้อ ต้องสำนึกในความยุติธรรมให้มากกว่าตัวบทกฎหมายที่บัญญัติไว้ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยคือ 4.23 หลังจากที่ได้รับการอบรมค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.50 มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.27 ในหัวข้อ นักกฎหมายที่ดีควรรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและสังคม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยคือ 4.13 หลังจากได้รับอบรมค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.57 มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.44 ในหัวข้อ ศึกษากฎหมายให้ลึกซึ้ง และพยายามหาช่องโหว่ของกฎหมาย อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยคือ 4.10 หลังจากได้รับการอบรมค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.60 มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.50 ในหัวข้อ การตีความกฎหมายใดๆ ควรตีความให้เป็นคุณกับฝ่ายที่เราต้องการให้ความช่วยเหลือเสมอ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยคือ 4.10 หลังจากได้รับการอบรมค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.65 มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.55 ในหัวข้อ ถ้าเป็นทนายต้องช่วยเหลือลูกความอย่างสุดความสามารถเพื่อให้ลูกความหลุดคดีแม้ลูกความจะเป็นฝ่ายกระทำความผิดอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยคือ 3.49 หลังจากได้รับการอบรมค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.51 มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1.02 และเมื่อเป็นผู้รู้กฎหมายย่อมเป็นผู้ได้เปรียบกว่าผู้ที่ไม่รู้กฎหมาย อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยคือ 3.35 หลังจกได้รับการอบรมค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.35 มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1.0

จากค่าเฉลี่ยแสดงให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายมีความเข้าใจมากขึ้นหลังจากที่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการเป็นนักกฎหมายที่ดี ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณของนักกฎหมาย ส่งผลให้ค่าคะแนนเพิ่มขึ้นในทุกหัวข้อ จึงสรุปได้ว่า กลุ่มเป้าหมายมีความเข้าใจในการเป็นนักกฎหมายที่ดี ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณของนักกฎหมายในระดับที่ดีแล้วก่อนการได้รับการอบรม สำหรับเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ที่บุคคลทั่วไปฟังจะมีอันเป็นหลักทั่วไปตามคำสั่งสอนในหลักพระพุทธศาสนา แต่สำหรับบางเรื่องที่เป็นเรื่องละเอียดมากขึ้นอันเกี่ยวกับหน้าที่กับหลักคุณธรรม จริยธรรม กลุ่มเป้าหมายยังไม่สามารถทำความเข้าใจด้วยตนเองได้ เช่นในเรื่อง ถ้าเป็นทนายต้องช่วยเหลือลูกความอย่างสุดความสามารถเพื่อให้ลูกความหลุดคดีแม้ลูกความจะเป็นฝ่ายกระทำความผิด อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยคือ 3.49 หลังจากได้รับการอบรมค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.51 มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1.02 เมื่อเป็นผู้รู้กฎหมายย่อมเป็นผู้ได้เปรียบกว่าผู้ที่ไม่รู้กฎหมาย อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยคือ 3.35 หลังจกได้รับการอบรมค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.35 มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1.0 การตีความกฎหมายใดๆ ควรตีความให้เป็นคุณกับฝ่ายที่เราต้องการให้ความช่วยเหลือเสมอ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยคือ 4.10 หลังจากได้รับการอบรมค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.65 มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.55 ศึกษากฎหมายให้ลึกซึ้ง และพยายามหาช่องโหว่ของกฎหมาย อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยคือ 4.10 หลังจากได้รับการอบรมค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.60 มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.50 เป็นต้น แต่หลังจากที่ได้รับการอบรมแล้วกลุ่มเป้าหมายมีความเข้าใจอยู่ในระดับที่เพิ่มมากขึ้น อันบ่งบอกว่าการอบรมเกี่ยวกับการเป็นนักกฎหมายที่ดี ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณของนักกฎหมายที่ได้ออกแบบมาใช้สำหรับงานวิจัยนี้สามารถช่วยสร้างความเข้าใจในเรื่องหน้าที่กับหลักคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณของนักกฎหมายที่ดีได้ อันส่งผลให้สามารถนำงานวิจัยฉบับนี้ไปพัฒนาต่อยอดในกิจกรรมใดๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจอันเกี่ยวกับการเป็นนักกฎหมายที่ดี ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณของนักกฎหมายได้

### 5.3 ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มนักเรียนเป้าหมายทำให้ทราบถึงระดับความเข้าใจได้ว่า ในเด็กวัยมัธยมปลายสามารถมีความเข้าใจในการเป็นนักกฎหมายที่ดี ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณของนักกฎหมายได้ในระดับหนึ่งแต่ยังไม่ดีเท่าที่ควร และเมื่อคณะผู้วิจัยได้ออกแบบเนื้อหาที่ใช้ในการอบรมถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจให้กลุ่มเป้าหมายแล้ว ผลปรากฏว่ากลุ่มเป้าหมายสามารถเกิดองค์ความรู้ความเข้าใจในการเป็นนักกฎหมายที่ดี ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณของนักกฎหมายในระดับที่ดีมาก อันเป็นการสรุปได้ว่าในเรื่องการเป็นนักกฎหมายที่ดี ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณของนักกฎหมายเด็กวัยมัธยมปลายยังไม่สามารถมีความรู้ความเข้าใจได้ด้วยตนเองทั้งหมด ดังนั้นหากต้องการพัฒนานักกฎหมายที่เป็นเยาวชนให้กลายเป็นนักกฎหมายต้นแบบในอนาคตนั้น ต้องเริ่มปลูกฝังความรู้ความเข้าใจให้กับเยาวชนเพื่อในวันข้างหน้ามีโอกาสได้เป็นนักกฎหมาย จะสามารถเป็นนักกฎหมายที่ดี ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณของนักกฎหมาย เพราะได้ผ่านการอบรมปลูกฝังตั้งแต่เป็นเยาวชน หากเยาวชนไม่ทราบถึงสิ่งเหล่านี้และในวันข้างหน้าต้องเป็นนักกฎหมายก็เท่ากับว่าไม่ได้มีการขัดเกลาจิตใจมาตั้งแต่เยาว์วัย อันอาจจะส่งผลให้ในอนาคตขาดความรู้เท่าทันในการการเป็นนักกฎหมายที่ดี ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณของนักกฎหมาย ซึ่งจะโทษเด็กก็ไม่ได้ เพราะหน้าที่ขัดเกลาจิตใจเด็กเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่ให้การอบรมกับเด็กนั้น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการให้ความรู้อันเป็นพื้นฐานกับเยาวชนหากต้องเป็นนักกฎหมายจะได้เป็นนักกฎหมายที่ดี หรือหากไม่ได้เป็นนักกฎหมายเมื่อเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณธรรม จริยธรรม เพราะได้รับการขัดเกลาจากสถานศึกษาตั้งแต่เยาว์วัย และการอบรมนี้ยังสามารถเป็นการต่อยอดหลักคุณธรรม จริยธรรม ให้เกิดขึ้นกับบุคคลวัยทำงาน ให้มีความตระหนักถึงประโยชน์ส่วนรวม โดยการนำคุณธรรม จริยธรรม มาปรับใช้ในการทำงานชีวิตประจำวันได้